

The relationship between psychological capital and family empowerment: the mediating role of meaning in life and perceived social support

Taravat Khushro Roudbaraki¹ | Amir Gurbanpour Lafamjani² | Hasan Boland³

Research Paper

Received:
28 August 2022
Accepted:
23 January 2023
P.P: 181-212

ISSN: 2645-4955
E-ISSN: 2645-5269

Abstract

The purpose of the present study was to examine the fit of the psychological capital model with family empowerment with the mediating role of meaning of life and perceived social support. The research method is a descriptive correlation type, which was done in the form of structural equation modeling. The statistical population of the research was the married female students of Guilan University in the academic year of 1400-1401, out of which 230 people were selected through convenience sampling. Luthans psychological capital questionnaires (2007), Sham et al.'s family Strength (2001), Steger's meaning of life (2010) and Zimet et al.'s perceived social support scale (1988) were used to collect data. SPSS and AMOS software were used to analyze the data and examine the fit of the model, and the bootstrap method was used in the Macro program of Preacher and Hayes (2008) to examine the role of intermediate variables. The results showed that the structural model of the research has a favorable fit and all exogenous and mediating variables predict 48% of the changes in the family's ability, which is an average amount. Also, except for the direct path of psychological capital to family Strength, all the coefficients of direct and indirect paths were significant. Also, the meaning of life and perceived social support play a mediating role in the relationship between psychological capital and family Strength. Therefore, the meaning of life and social support by strengthening the psychological capital, enhances the family's capability, which can be included in the intervention program of counselors before and after marriage.

Keywords: psychological capital, meaning of life, perceived social support, family empowerment, married students.

DOR: 20.1001.1.26454955.1402.18.63.7.3

1. Master's student in Educational Sciences and Counseling, Faculty of Literature and Humanities, Gilan University, Rasht, Iran.
2. Corresponding Author: Associate Professor, Department of Educational Sciences and Counseling, Faculty of Literature and Humanities, Gilan University, Rasht, Iran. qorbanpoorlafmejani@guilan.ac.ir
3. Assistant Professor of Educational Sciences and Counseling, Faculty of Literature and Human Sciences, Gilan University, Rasht, Iran.

رابطه سرمایه روانشناختی باتوانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده^۱

طراوت خوشرو رودبارکی^۱ | امیر قربان پور لقمجانی^۲ | حسن بلند^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی پردازش الگوی سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده با نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده بود. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است که در قالب الگویابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان زن متاهل دانشگاه گیلان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند که از این بین ۲۳۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری دسترس انتخاب شدند. از پرسشنامه‌های سرمایه روانشناختی لوتانز (۲۰۰۷)، توانمندی خانواده شام و همکاران (۲۰۰۱)، معنای زندگی استگر (۲۰۱۰) و مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت و همکاران (۱۹۸۸) به منظور جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. نرم‌افزار SPSS و AMOS برای تحلیل داده‌ها و بررسی برازش مدل استفاده شد و روش بوت استرپ در برنامه ماکرو پریچر و هایز (۲۰۰۸) برای بررسی نقش متغیرهای میانجی مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان داد الگوی ساختاری پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است و تمامی متغیرهای برونزا و میانجی ۴۸ درصد از تغییرات توانمندی خانواده را پیش‌بینی می‌کنند که این میزان در حد متوسط می‌باشد. همچنین به جز مسیر مستقیم سرمایه روانشناختی به توانمندی خانواده، تمامی ضرایب مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم معنادار بودند. همچنین معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه بین سرمایه روانشناختی و توانمندی خانواده نقش میانجی‌گرانه دارد. بنابراین، معنای زندگی و حمایت اجتماعی با تقویت سرمایه روانشناختی، توانمندی خانواده را ارتقاء می‌دهد که می‌تواند در برنامه مداخلاتی مشاوران در قبل و بعد از ازدواج استفاده شود.

کلیدواژه‌ها: سرمایه روانشناختی، معنای زندگی، حمایت اجتماعی ادراک شده، توانمندی خانواده، دانشجویان متاهل.

DOR: 20.1001.1.26454955.1402.18.63.7.3

۱. مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده نویسنده اول است که در گروه علوم تربیتی دانشکده ادبیات و علوم

انسانی دانشگاه گیلان به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم انجام شده است.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

۳. نویسنده مسئول: دانشیار، گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

qorbanpoorlafmejani@guilan.ac.ir

۴. استادیار، گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. F.

مقدمه

خانواده یکی از مهم‌ترین ارکان جامعه و نظام اجتماعی و نخستین نهادی است که فرد در آن چشم می‌گشاید که پناهگاه امنیت و خوشبختی تصور می‌شود (زمانی زارچی و همکاران، ۱۳۹۷). حفظ و تداوم خانواده یکی از مهم‌ترین و مورد وفاق‌ترین ارزش‌های مشترک انسانی محسوب می‌گردد و وفاداری به زندگی زناشویی از جمله ارزش‌های مهم تلقی می‌گردد (آلتگلت^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). مطالعات نشان داده است که زندگی مشترک، سازگاری و ایجاد صمیمیت با یکدیگر، تأثیر قابل توجهی در توانمندی خانواده دارد (جونگ یونگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). توانمندی خانواده را می‌توان به عنوان چارچوبی تعریف کرد که رشد سالم تک تک اعضای خانواده را ارتقاء می‌دهد، توانایی اعضای خانواده را برای به اشتراک گذاشتن یک نظام ارزشی به عنوان یک گروه دارای تعاملات هماهنگ و آشنا، تسهیل می‌کند و به تعامل آرام با خویشاوندان و سیستم‌های اجتماعی کمک می‌کند (جین و آهن^۳، ۲۰۱۹). خانواده‌های توانمند ظرفیتی دارند که به اعضای مجموعه توان رشد، تغییر و سازگاری می‌دهد (دانشمن و تیفیک^۴، ۲۰۱۴). فلسفه مبتنی بر توانمندی، یک باور مهم و نگرشی فراگیر است که در آن فرض می‌شود تمام خانواده‌ها توانمندی‌هایی دارند که می‌توانند در رفع نیازهایشان، برای به انجام رساندن اهدافشان و برای افزایش سلامت اعضای خانواده آن‌ها را تقویت کنند و مورد استفاده قرار دهند. در الگوهای مبتنی بر توانمندی، پیامدها تنها بر حل مشکلات و نیازهای فوری متمرکز نیستند، بلکه بر اکتساب دانش، مهارت‌ها و توانایی‌هایی که از مشکلات بعدی جلوگیری خواهند کرد، افزایش ثبات خانواده، توانا ساختن والدین برای تربیت فرزندان‌شان و افزایش رشد شخصی اعضای خانواده متمرکز هستند (کونولی و کونولی^۵، ۲۰۱۴). خانواده توانمند از سه مشخصه اصلی توانایی بررسی و کنترل منابع آموزشی و حمایتی مورد نیاز، توانایی حل مسئله و تصمیم‌گیری و توانایی برقراری ارتباط جهت برطرف ساختن نیازهای درمانی برخوردار است (مقدم و اسماعیل پور، ۱۳۹۶).

1. Altgelt, E
2. Jung-Yoon, L
3. Jin, B & Ahn, H
4. Danışman, I. & Tiftik, N
5. Conoley, C. & Conoley, J

یکی از عواملی که می‌تواند در توانمندی خانواده نقش داشته باشد، سرمایه روان‌شناختی^۱ است. همانگونه که تحقیق کشری بهرا و بارمولا^۲ (۲۰۲۱) نشان داد توانمندی خانواده با سرمایه روان‌شناختی همبستگی دارد. سرمایه روان‌شناختی یک حالت روان‌شناختی مثبت است که رویکردی واقع‌بینانه و انعطاف‌پذیر به زندگی ارائه می‌دهد که از چهار ساختار امید، خوش‌بینی، تاب‌آوری و خودکارآمدی تشکیل شده است (لیران و میلر^۳، ۲۰۱۹). سرمایه روان‌شناختی به معنای اعتماد به نفس برای انجام تلاش‌های لازم برای موفقیت‌های چالش‌انگیز، داشتن چشم‌انداز مثبت نسبت به موفقیت در زمان حال و آینده، نشان دادن پشتکار در حرکت به سمت اهداف برای دستیابی به موفقیت و نشان دادن مقاومت در مواجهه با مشکلات و سختی‌ها و پذیرفتن آن‌ها است (سعادت^۴ و همکاران، ۲۰۲۰؛ لوتانز^۵ و همکاران، ۲۰۰۴). شواهد پژوهشی نشانگر ارتباط سرمایه روان‌شناختی با توانمندی خانواده است. به عنوان مثال تحقیق لی و پارک^۶ (۲۰۱۶) نشان داد که توانمندی خانواده و سرمایه روان‌شناختی و بهزیستی روانی افراد با هم ارتباط دارند. همچنین ژنگ^۷ و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیق خود نشان دادند که سرمایه روان‌شناختی روی روابط اعضای خانواده تاثیر می‌گذارد. کارمونا هالتی^۸ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیق خود نشان دادند که سرمایه روان‌شناختی عملکرد والدفرزندی را تحت تاثیر قرار می‌دهد و از این طریق عملکرد خانواده را متاثر می‌سازد. سرمایه روان‌شناختی افراد را قادر می‌سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موقعیت‌های استرس‌زا، کمتر دچار تنش شده، و در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند. لذا این افراد در برابر مسائل، اشتیاق بیشتری از خود نشان می‌دهند و به موفقیت بیشتری دست پیدا می‌کنند (لوتانز^۹ و همکاران، ۲۰۰۷). همچنین افراد با سرمایه روان‌شناختی بالا منابع مثبت بیشتری برای مقابله با استرس و حل تعارض دارند (جیانگ^{۱۰}، ۲۰۲۱) که توانایی حل تعارض یکی از مولفه‌های توانمندی خانواده است (غفاری، ۱۳۹۲؛ شام، ۱۹۸۵). مرور تحقیقات گذشته نشان می‌دهد که مطالعات گذشته در رابطه با تاثیر سرمایه

1. Psychological Capital
2. Kesheri Behera.S, Barmola, K
3. Liran, B. & Miller, P
4. Saadat, S
5. Luthans, F
6. Lee, M. & Park, S
7. Zeng, K
8. Carmona-Halty, M
9. Luthans, F
10. Jiang, Y

روان‌شناختی بر توانمندی خانواده در مرحله آغازین قرار دارد و مطالعات اندکی در این زمینه انجام شده است که به برخی از آنها در بالا اشاره شده است اما دیده شده که سرمایه روان‌شناختی یکی از عواملی است که در رضایت زناشویی به عنوان یک حیطه مرتبط با توانمندی خانواده می‌تواند اثرگذار باشد (سپهری شاملو و کرامتی، ۱۳۹۵). دوره‌های آموزش سرمایه روان‌شناختی تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر روی مشارکت و عملکرد خانواده دارد (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۷).

در پژوهشی گزارش شد که ترکیب چهار متغیر امید^۱، خوش‌بینی^۲، تاب‌آوری^۳ و خودکارآمدی^۴ بهتر می‌تواند، عملکرد زندگی را پیش‌بینی کند (فرهادی و همکاران، ۱۳۹۵). شیخ‌الاسلامی و عرب (۱۳۹۵) بیان می‌دارند که داشتن امید در زندگی باعث کاهش افسردگی، بالا رفتن خلق و در نتیجه بالا رفتن رضایت درونی و در نهایت رضایت از زندگی می‌شود، همچنین امیدواری خود باعث افزایش معناداری در زندگی می‌گردد و متقابلاً معناداری در زندگی نیز امید را افزایش می‌دهد. کارور^۵ و همکاران (۲۰۱۰) این احتمال را مطرح می‌کنند که خوش‌بینی، تاب‌آوری فرد در برابر حوادث تنش‌زای زندگی را افزایش می‌دهد. به علاوه افراد خوش‌بین رفتارهای مواجهه‌ای مؤثرتر، روابط اجتماعی بهتر و با ارزش‌تر، انعطاف‌پذیری بالاتر و بهزیستی ذهنی و جسمی بیشتری را نسبت به بدبین‌ها نشان می‌دهند (لائو^۶ و همکاران، ۲۰۱۴). نتایج تحقیق ماتیو^۷ و همکاران (۲۰۱۴) نشان داد که داشتن امید در افراد باعث به وجود آمدن سازگاری بهتر در شرایط مختلف زندگی می‌شود. خودکارآمدی یک منبع فردی و کلیدی مهم در تحول، سازگاری و تغییر فردی است و به معنای داوری فرد درباره توانمندی‌هایش برای سازماندهی و مدیریت موقعیت‌های مختلف زندگی است (لیم^۸ و همکاران، ۲۰۰۸).

بررسی مختصر نظریه‌ها والگوهای حوزه توانمندی روشن‌کننده این مهم است که عوامل مختلفی بر توانمندی خانواده مؤثر است؛ لذا براساس مرور ادبیات مربوط به حوزه خانواده و سرمایه روان‌شناختی یک الگوی مفهومی استنباط می‌شود که فرض می‌کند رابطه سرمایه روان‌شناختی و

1. Hope
2. Optimism
3. Tolerance
4. Efficacy
5. Carver, C
6. Lau, S
7. Mathew, J
8. Liem, A

توانمندی خانواده به احتمال زیادی توسط متغیرهای دیگری همچون معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده، میانجی گری می‌شود. زیرا امید، تاب آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی افراد در مواجهه با فشارها تحت تأثیر میزان حمایت دریافتی افراد و نیز معنایی قرار دارد که افراد برای زندگی تصور می‌کنند. لذا حمایت اجتماعی^۱ نیز می‌تواند در توانمندی خانواده تأثیرگذار باشد (چنگ و همکاران^۲، ۲۰۱۴). حمایت اجتماعی به‌طور کلی به معنای درک فرد از مورد مراقبت قرار گرفتن توسط دیگران است و اینکه یک شبکه‌ی اجتماعی قابل اعتماد دارد که می‌تواند در مواقع نیاز به آن متوسل شود. افراد می‌توانند حمایت را از منابع مختلف از قبیل خانواده، دوستان و سایر افراد مهم دریافت کنند (ویلسون^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). تحقیق افشانی و محمدی (۱۳۹۴) نشان داد که حمایت اجتماعی و سرمایه‌ی روان‌شناختی با هم رابطه دارند. فروغی کلدره و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود نشان دادند بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و حمایت اجتماعی رابطه وجود دارد. هاشم مطوری (۱۳۹۶) نیز در تحقیق خود به نتایج مشابهی رسید. حمایت اجتماعی می‌تواند توان تحمل و تاب آوری افراد را افزایش دهد (لوک و بادملی^۴، ۲۰۲۱). حمایت اجتماعی عاملی است که موجب تاب آوری در مقابل مسائل زندگی از طریق افزایش سازگاری و مهارت‌های مقابله‌ای انطباقی می‌شود (توکلی و مختوم نژاد، ۲۰۲۲؛ کوپاری^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). حمایت اجتماعی دریافتی از سوی دیگران تاب آوری فرد را در مقابل رویدادهای استرس‌زا و اضطراب آور زندگی افزایش می‌دهد (هو^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). حمایت اجتماعی ادراک شده با سرمایه‌ی روان‌شناختی رابطه‌ی مستقیم و معناداری دارد (رن و جی^۷، ۲۰۱۹؛ لی و کین^۸، ۲۰۲۰). همچنین حمایت اجتماعی ادراک شده می‌تواند میزان امیدواری افراد را افزایش دهد (یاداو^۹، ۲۰۱۰). هرچند برخی معتقدند این رابطه دوسویه است یعنی هم امید، ذهنیت فرد را نسبت به دریافت حمایت اجتماعی افزایش می‌دهد و هم حمایت اجتماعی میزان امید فرد را ارتقاء می‌دهد (ژیانگ^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۰). فرضیه‌ی سپر یا

1. Support resources
2. Cheng, Y
3. Wilson, J
4. Lök, N., & Bademli, K
5. Coppari, N
6. Hou, T
7. Ren, Y & Ji, B
8. Li, Y & Qin, S
9. Yadav, S
10. Xiang, G

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

محافظ، به تبیین اثرات حمایت اجتماعی در محافظت از افراد در برابر رویدادهای تنش‌زا می‌پردازد. این فرضیه، چنین فرض می‌کند که حمایت اجتماعی راهبردهای مقابله‌ای انطباقی و سازگارانه نظیر تفسیر مجدد را موجب می‌شود که به نوبه‌ی خود بر سلامتی افراد تأثیر گذار هستند (پن و همکاران^۱، ۲۰۱۹).

عبداله‌پور و کرامت (۲۰۱۶) در تحقیق خود نشان دادند که حمایت اجتماعی ادراک شده با توانمندی خانواده رابطه دارد. چو^۲ و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیق خود نشان دادند که بین حمایت اجتماعی و خودکارآمدی والدگری و توانمندی خانواده در زنان باردار رابطه وجود دارد. مارتینز-ریکو^۳ و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیق خود نشان دادند که بین شبکه‌ی حمایت رسمی و غیررسمی و توانمندی خانواده رابطه‌ای قوی وجود دارد. رزمجویی و زارعی (۱۳۹۷) در تحقیق خود نشان دادند که بین حمایت سازمانی ادراک شده و حمایت خانوادگی ادراک شده و توانمندی خانواده رابطه وجود دارد. محمودپور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که حمایت اجتماعی ادراک شده و بهزیستی اجتماعی در تبیین صمیمیت زناشویی زنان اثرگذار است. رضاخانی‌ها و اشکان (۱۴۰۱) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که گرایش به روابط فرازناشویی را می‌توان با کمک متغیرهای پیش‌بین از جمله حمایت اجتماعی پیش‌بینی نمود. میکائیلی منبع و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که رضایت زناشویی متأثر از حمایت اجتماعی ادراک شده از سمت همسر و وضعیت اقتصادی-اجتماعی ادراک شده است. باوارسکو و همکاران^۴ (۲۰۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که حمایت‌های اجتماعی حاصل از سرپرستان، دوستان، همکاران و وابستگان می‌تواند بسیاری از علائم روان‌شناختی از قبیل افسردگی و اضطراب را سبک کند. گوموش^۵ (۲۰۱۵) در پژوهش خود با بررسی رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و رضایت از زندگی و مهارت‌های حل مسئله در افراد متأهل دریافت که حمایت اجتماعی ادراک شده با امید، رضایت از زندگی و بهزیستی روانشناختی رابطه‌ی مثبت دارد. افراد دارای حمایت اجتماعی بالا احساس می‌کنند که دیگران به آنان علاقه دارند، دیگران آن‌ها را دوست دارند و در مواقع سختی و دشواری حامی و پشتیبان آن‌ها هستند. چنین افرادی دارای اعتماد

1. Penn, T
2. Chou, J
3. Martínez-Rico, G
4. Bavaresco, D
5. Gümüş, H

به نفس، خودکارآمدی و خوش بینی و امیدواری بیشتری هستند (حاتمی و همکاران، ۲۰۱۹). لذا می توان گفت حمایت اجتماعی دریافت شده اگر بالا باشد تاب آوری افراد خانواده نیز ارتقاء می یابد (سلیم و همکاران، ۲۰۱۹).

از جمله عوامل اثرگذار بر توانمندی و بهبود عملکرد خانواده، معنای زندگی^۱ است (نوری و همکاران ۱۳۹۷). ولکرت^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در تعریف جامعی از معنای زندگی، بیان می کنند که معنای زندگی یک ساختار چندبعدی است که شامل چهار جزء اصلی هدف^۳ (انگیزه فرد از زندگی معنوی^۴، درک^۵ (شناخت^۶، رفتار مسئولانه^۷ (رفتار^۸) و ارزیابی^۹ (احساسات ناشی از معنویت^{۱۰}) می شود که به صورت مخفف پیور^{۱۱} نامگذاری می شود. همچنین معنای زندگی هم به طور مستقیم بر رضایت زناشویی تاثیر دارد و هم با میانجی گری سرمایه روان شناختی و با تاثیر گذاری بر آن منجر به افزایش رضایت زناشویی می گردد (پورحسین و همکاران، ۱۳۹۸) که این مولفه یعنی رضایت زناشویی خود در توانمندی خانواده نیز موثر است (بن خونین و التیمی^{۱۲}، ۲۰۲۱). معنای زندگی می تواند به زندگی انسان معنویتی بدهد که خود این معنویت می تواند مولفه های سرمایه روان شناختی از جمله امید، خوش بینی، تاب آوری و خودکارآمدی را ارتقاء دهد (مقدم و رشیدی، ۲۰۲۰). معنای زندگی از طریق امیدبخشی و بخشودگی می تواند بهزیستی روانی را افزایش دهد (بالچین و مالکوچ^{۱۳}، ۲۰۱۵). تحقیقات نشان داده اند که معنای زندگی می تواند با ایجاد امیدواری در زندگی رضایت از زندگی را افزایش دهد (کاراتاس^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۱). زیرا افرادی که برای زندگی خود و مسایل و مشکلات شان چرایی دارند می توانند هر مشکلی را تحمل کنند لذا وجود معنا در زندگی می تواند افراد را امیدوارتر به زندگی کند (فلدمن^{۱۵} و همکاران، ۲۰۱۸). امینی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیق خود

1. Meaning of Life
2. Volkert, J
3. Purpose
4. Motivational
5. Understanding
6. Cognitive
7. Responsible action
8. Behavioral
9. Evaluation
10. Enjoyment
11. Pure
12. Bin khunain, S & Al Tamimi, N
13. Yalçın, İ., & Malkoç, A
14. Karataş, Z
15. Feldman, D

نشان دادند که بین سرمایه روان‌شناختی و معنای زندگی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین تحقیقات دیگر نشان داده‌اند که معنای زندگی با مولفه‌های سرمایه روان‌شناختی از جمله امید (نریمانی و پرزور، ۱۳۹۳)، تاب‌آوری (کوچکی نیا و دهقان زاده، ۱۳۹۷) و خوش‌بینی (هو و همکاران، ۲۰۰۱) ارتباط دارد. داشتن معنا در زندگی با در نظر گرفتن گذرا بودن هستی و وجود انسانی به‌جای بدینی و انزوا، انسان را به تلاش و فعالیت فرا می‌خواند و بیان می‌دارد آنچه یک انسان را از پا درمی‌آورد رنج‌ها و اتفاقات نامطلوب نیست بلکه بی‌معنا شدن زندگی است (استجر^۱ و همکاران، ۲۰۰۸). تجربه یک زندگی معنی‌دار با پیامدهای مثبت قابل اندازه‌گیری ناشی از آن در ارتباط است. معنای زندگی گزارش شده توسط فرد، با سالم غذا خوردن، فعالیت بدنی بیشتر، افزایش میزان رضایت از زندگی و افسردگی کمتر ارتباط دارد (براسی^۲ و همکاران، ۲۰۱۵). وطن‌خواه و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که، معنای زندگی با سردی عاطفی زنان متأهل ارتباط منفی و معنی‌داری دارند. اتفاقی و جدیدی (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که میان معناداری زندگی و سبک دلبستگی و عشق و تمایز یافتگی رابطه معنی‌داری وجود دارد. سلطانی بناوندی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیق خود نشان دادند که معنای زندگی با انسجام خانواده و انعطاف‌پذیری خانواده ارتباط دارد. شکیبافرد و چالمه (۱۴۰۰) در تحقیق خود نشان دادند که بین الگوهای ارتباطی خانواده و معنای زندگی رابطه‌ای معنادار وجود دارد. همچنین زعیم‌زاده و جعفری (۱۴۰۰) در تحقیق خود نشان دادند که معنای زندگی با انسجام خانواده رابطه دارد. دل‌فاو^۳ و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که معنای زندگی به‌صورت قوی، از خانواده و ارتباطات اجتماعی سرچشمه گرفته است. همچنین، لامبرت^۴ و همکاران (۲۰۱۰) اذعان داشتند خانواده و حمایت خانواده یکی از پیشایندهای تأثیرگذار بر معنای زندگی در بین اعضای خانواده است. همگام با پژوهش‌های انجام‌شده، نتایج پژوهش‌های بونین و براون^۵ (۲۰۰۲) نشان داد انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده از جمله عواملی‌اند که موجبات دست‌یابی اعضای خانواده به هدف و معنای

1. Steger, M
2. Brassai, L
3. Delle Fave, A
4. Lambert, N
5. Bonnin R & Brown, C

زندگی را فراهم می‌آورند. به‌طور کلی یافتن معنای زندگی یکی از عوامل مهم در بهزیستی روانی و سرمایه روان‌شناختی انسان است (لی^۱، ۲۰۱۸).

جستجو و یافتن معنا در زندگی به افراد کمک می‌کند تا دغدغه‌های اصلی خود را در زندگی شناسایی کنند و بتوانند راهبردهایی انعطاف‌پذیر و سازگارانه و امیدوارانه را در راستای دست‌یابی به اهداف‌شان در زندگی اتخاذ کنند (رحیمی و همکاران، ۲۰۲۰). زیرا افرادی که زندگی‌شان معنا دارد راجع به پدیده‌های زندگی و مشکلات منفی بافی نمی‌کنند لذا تاب‌آوری و تحمل‌شان در برابر مشکلات بیشتر است (استافین و پرولکس^۲، ۲۰۲۰؛ محسنی و همکاران، ۲۰۱۹؛ آینا^۳، ۲۰۱۷). به همین سبب، وجود معنا یک کیفیت روان‌شناختی مثبت و مطلوب در زندگی در نظر گرفته می‌شود که باعث بالا رفتن امید، خودکارآمدی، تاب‌آوری و خوش‌بینی در زندگی می‌گردد و متعاقب آن توانمندی خانواده را نیز افزایش می‌دهد (شیخ‌الاسلامی و همکاران، ۱۳۹۷).

با توجه به مطالب فوق می‌توان گفت رویکردهای مبتنی بر توانمندی برای حمایت خانواده تنها برای زدودن بحران‌ها و مشکلات موجود، رفع نیازهای جاری یا برای تحول و ارتقای کارکردهای یک عضو تلاش نمی‌کنند بلکه تأکیدشان بر ترقی پتانسیل‌های واحد خانواده و هر عضو خانواده در جهت افزایش سلامت است. این فلسفه بر شایستگی‌ها، قابلیت‌ها و منابع اعضای خانواده هم به صورت فردی و هم خانواده به عنوان یک کل متمرکز است. توجه به این که یک فلسفه مبتنی بر توانمندی دلالت بر فقدان مشکلات یا انکار نیازها ندارد، مهم است. به هر حال، فلسفه مبتنی بر توانمندی بر گذشته یا مقصر دانستن والدین یا خانواده برای مشکلات متمرکز نیست بلکه رویکردی متفاوت برای حل مسئله است که از طریق جويا شدن راهبردها و منابعی که خانواده‌ها اخیراً برای حل مسئله استفاده کردند و نیز جستجو برای ایجاد قابلیت‌های خانواده برای حل مشکلات جاری و به حداقل رساندن آن محقق می‌شود (کونولی و کونولی^۴، ۲۰۰۹). لذا توجه با نقش توانمندی خانواده در کارکرد خانواده و نقش سرمایه روان‌شناختی در افزایش آن، بررسی پیشینه و سوابق تحقیقی گذشته نشان داد که این رابطه می‌تواند متأثر از متغیرهای دیگری نیز باشد. یعنی کیفیت رابطه‌ی بین سرمایه روان‌شناختی و توانمندی خانواده تحت تاثیر متغیرهای دیگری از جمله معنای زندگی و

1. Li, Y
2. Ostafin, B & Proulx, T
3. Aiena, B
4. Conoley, C & Conoley, J

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

حمایت اجتماعی است. لذا می‌توان گفت بررسی عوامل مؤثر بر تقویت توانمندی خانواده دارای اهمیت است. با توجه به مطالب پیش گفته، این مطالعه در پی بررسی رابطه‌ی سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده در زنان متأهل دانشگاه گیلان بود تا به این سؤال پاسخ گوید که آیا این الگو از برازش مطلوبی برخوردار است یا خیر و اینکه آیا متغیرهای معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه‌ی بین سرمایه روانشناختی و توانمندی خانواده نقش میانجی ایفا می‌کند؟

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود که در قالب الگویابی معادلات ساختاری در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ انجام شد. برای بررسی اعتبار مدل مفهومی ارائه شده از معیارهای نیکویی برازش استفاده شد. جامعه‌ی آماری این پژوهش دانشجویان زن متأهل دانشگاه گیلان بودند که به علت دشواری‌های پژوهشی به وجود آمده به دلیل بیماری فراگیر کرونا، از این بین ۲۳۰ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. این تعداد نمونه مناسب بوده زیرا کلانین^۱ (۲۰۱۶) معتقد است برای مدل‌سازی باید تعداد نمونه‌ها حداقل ۲۰۰ نفر باشد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی:^۲

برای سنجش سرمایه روان‌شناختی از پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی لوتانز (۲۰۰۷) استفاده شد. این پرسشنامه ۲۴ سؤالی و شامل چهار خرده مقیاس امیدواری، تاب آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی است که در آن هر خرده مقیاس ۶ گویه دارد و آزمودنی به هر گویه در مقیاس ۶ درجه‌ای (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) لیکرت پاسخ می‌دهد. سوالات ۱ تا ۶ مربوط به خرده مقیاس خودکارآمدی، سوالات ۷ تا ۱۲ مربوط به خرده مقیاس امیدواری، سوالات ۱۳ تا ۱۸ مربوط به خرده مقیاس تاب‌آوری و سوالات ۱۹ تا ۲۴ مربوط به خوش‌بینی است. همچنین سوالات ۱۳، ۲۰،

1. Klein, R
2. Psychological Capital (PC)

۲۳ به شیوه معکوس نمره گذاری می شود. برای به دست آوردن نمره نهایی سرمایه روان شناختی، ابتدا نمرات هر خرده مقیاس جمع می شود سپس مجموع نمرات خرده مقیاس ها به عنوان نمره کل سرمایه روان شناختی در نظر گرفته می شود. محدوده نمرات خرده مقیاس ها بین ۶ تا ۳۶ است و محدوده نمرات نهایی بین ۲۴ تا ۱۴۴ که نمرات بالا نشانگر سرمایه روان شناختی بالاتر و نمرات کمتر نشانگر سرمایه روان شناختی کمتر است. لوتانز (۲۰۰۷) با استفاده از تحلیل عاملی و معادلات ساختاری نسبت خبی دو این آزمون را ۲۴/۶ و آماره های CFI و RMSEA این مدل را ۰/۹۷ و ۰/۰۸ گزارش کرده است که روایی عاملی آزمون مورد تأیید قرار گرفته است. همچنین آلفای کرونباخ ابعاد خوش بینی، خودکارآمدی، امید و تاب آوری را به ترتیب ۰/۷۹ درصد، ۰/۸۵ درصد، ۰/۸۰ و ۰/۷۲ درصد گزارش کردند. پایایی پرسشنامه در ایران توسط بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۱) براساس آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شده است. همچنین پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر براساس آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد.

پرسشنامه توانمندی خانواده (FSS):

مقیاس توانمندی خانواده^۱ (شام و همکاران، ۲۰۰۱) ابزاری ۲۰ گویه ای است که توانمندی خانواده را در پنج زیرمقیاس آن (ارزش، تعهد، حل تعارض/ارتباط، تعامل مثبت و صرف وقت در کنار یکدیگر) می سنجد. اغلب گویه ها از زاویه دید همسران در مورد توانمندی های خانواده و ارتباط شان با هم نوشته شده است (ویلر، ۲۰۰۸). پاسخگویی سوالات بر اساس طیف لیکرت در ۵ سطح (کاملاً موافق) تا (کاملاً مخالف) قرار دارد. حداقل نمرات ۲۰ و حداکثر نمرات ۱۰۰ است که از جمع نمرات به دست می آید. شام و همکاران (۲۰۰۱) ضریب همبستگی قابل قبولی را بین این ابزار و مقیاس رضایت زناشویی کانزاس (شام، بولمن و یوریچ، ۲۰۰۰) گزارش کردند. ویلر (۲۰۰۸) نیز گزارش کرد که زیرمقیاس های این پرسشنامه همبستگی مطلوبی با شاخص های اندازه گیری نظام معنوی/مذهبی دارد و به طور معنی داری پیش بینی کننده رضایت زناشویی بودند که قوی ترین پیش بینی رضایت زناشویی، زیرمقیاس حل ارتباط/تعارض بود. در پژوهشی ضریب همبستگی ($r=0.71$)، بین این ابزار و مقیاس تجدیدنظر شده سازگاری زوجی DAS-R (باسی و همکاران، ۱۹۹۵)، به دست آمد که نشان دهنده اعتبار همگرای مطلوب آن بود. DAS-R به این جهت انتخاب شد که ویلر (۲۰۰۸)

1. Family Strengths Scale (FSS)

گزارش داد زوجین توانمند در اغلب پژوهش‌ها سطح بالایی از رضایت زناشویی را نیز دارا بودند. در ایران اولین بار غفاری (۱۳۹۲) ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه را بررسی نمود. وی برای بررسی همسانی درونی، داده‌های ۳۹۵ نفر را بررسی نمود و ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل مقیاس ۰/۹۱ و تمام زیرمقیاس‌های حل تعارض و ارتباط ۰/۸۷، تعامل مثبت/قدردانی ۰/۷۴، ارزش ۰/۷۳، صرف وقت ۰/۸۰، تعهد به رشد ۰/۷۶ و تعهد به ثبات ۰/۶۳ محاسبه شد که نتایج رضایت بخش بود. ثبات این ابزار و زیرمقیاس‌های آن از طریق روش بازآزمایی دو هفته‌ای روی ۵۰ آزمودنی مورد ارزیابی قرار گرفت و ضریب بازآزمایی برای کل مقیاس ۰/۸۵ و تمام زیرمقیاس‌های حل تعارض و ارتباط ۰/۸۳، تعامل مثبت/قدردانی ۰/۷۰، ارزش ۰/۶۹، صرف وقت ۰/۷۷، تعهد به رشد ۰/۷۱ و تعهد به ثبات ۰/۶۰ محاسبه شد که حاکی از ثبات قابل قبول آن بود (غفاری، ۱۳۹۲). همچنین پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر براساس آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمد.

پرسشنامه معنای زندگی (MLQ):

پرسشنامه معنای زندگی (استگر، ۲۰۱۰) دو بعد معنا در زندگی، یعنی حضور معنا و جستجوی معنا را با بهره‌گیری از ۱۰ ماده به استثنای گویه‌ی ۹ که معکوس است بر مبنای مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت از کاملاً نادرست (۰) تا کاملاً درست (۷) می‌سنجد. این پرسشنامه توسط استگر^۱ و همکاران (۲۰۰۶) جهت ارزیابی وجود معنا و تلاش برای یافتن آن ارائه شده و اعتبار و پایایی و ساختار عاملی آن در پژوهش‌های مختلف با نمونه‌های متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. این محققان برای ساخت این ابزار ابتدا ۴۴ آیتم تهیه کردند و سپس با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی به دو عامل وجود معنا در زندگی و جستجوی معنا در زندگی با مجموع ۱۷ آیتم دست یافتند. سپس در یک تحلیل عاملی تاییدی با حذف ۷ گویه به ساختار مناسب دو عاملی با ۱۰ گویه دست یافتند. تکمیل پرسشنامه حدود ۳-۵ دقیقه طول می‌کشد. پژوهش‌ها نشان‌دهنده اعتبار و ثبات نمره‌های پرسشنامه و روایی همگرا و افتراقی آن هستند (استگر و شین^۳، ۲۰۱۰). برای مثال، برای هر دو مقیاس، همسانی درونی (ضرایب آلفا بین ۰/۸۲ تا ۰/۸۷) بسیار خوبی گزارش شده است و در فاصله زمانی یک ماهه اعتبار بازآزمایی مناسب (۰/۷۰) برای زیرمقیاس حضور و ۰/۷۳ برای زیرمقیاس جستجوی معنا به

1. Meaning of Life Questionnaire
2. Steger, M
3. Steger, M & Shin, J

دست آمده است (استگر و همکاران، ۲۰۰۶). پایایی آزمون و بازآزمون این مقیاس در ایران با دو هفته فاصله برای زیر مقیاس وجود معنی ۰/۸۴ و برای زیر مقیاس جستجوی معنی ۰/۷۴ بدست آمد. همچنین آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس جستجوی معنی ۰/۷۵ و برای زیر مقیاس داشتن معنی ۰/۷۸ محاسبه شد (اشتاد، ۱۳۸۸). ماده‌های ۱، ۴، ۵، ۶ و ۹ به زیر مقیاس حضور اختصاص دارند. برای نمره گذاری این زیر مقیاس درجه بندی ماده ۹ از درجه بندی ماده ۸ کم می شود و سپس به درجه بندی - های ماده ۱، ۴، ۵ و ۶ اضافه می شود. دامنه‌ی نمرات برای این بعد از ۵ تا ۳۵ است. ماده‌های ۲، ۳، ۷، ۸ و ۱۰ به زیر مقیاس جستجو اختصاص دارند. برای نمره گذاری این زیر مقیاس، درجه بندی‌های این ماده با هم جمع می شوند. دامنه‌ی نمره‌ها از ۵ تا ۳۵ است. همچنین پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر براساس آلفای کرونباخ ۰/۸۸ بدست آمد.

مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده (PSSC):^۱

مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده، یک ابزار ۱۲ ماده‌ای است که توسط زیمت^۲ و همکاران در سال ۱۹۸۸ تهیه شد و حمایت اجتماعی را از سه منبع خانواده، اجتماع و دوستان در اندازه‌های هفت درجه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۷ (کاملاً موافقم) می‌سنجد. حداقل و حداکثر نمره‌ی فرد در کل مقیاس به ترتیب ۱۲ و ۸۴ و در هر یک از زیرمقیاس‌های حمایت خانوادگی، اجتماعی و دوستان به ترتیب ۴ و ۲۸ محاسبه می‌شود. نمره بالاتر نشان‌دهنده حمایت اجتماعی ادراک شده بیشتر است. ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده در پژوهش‌های خارجی تایید شده است. تحقیق این افراد نشان داد که این ابزار دارای همسانی درونی خوب و بازآزمایی خوب و همچنین روایی سازه متوسطی است (زیمت و همکاران، ۱۹۸۸). در بررسی مقدماتی ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس در نمونه‌هایی از دانشجویان و جمعیت ایرانی، ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و ماده‌های سه زیرمقیاس حمایت اجتماعی خانوادگی، اجتماعی و دوستان به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۸۹ محاسبه شد و ضرایب همسانی درونی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده را تایید کرد. ضرایب همبستگی بین نمره‌های تعدادی از شرکت‌کنندگان در دو نوبت با فاصله دو تا چهار هفته برای کل مقیاس و سه زیر مقیاس حمایت

1. Perceived social support scale

2. Zimet, G

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

اجتماعی خانوادگی، اجتماعی و دوستان به ترتیب $r=0/86$ ، $r=0/78$ ، $r=0/69$ ، $r=0/75$ محاسبه شد. معناداری این ضرایب، اعتبار بازآزمایی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده را تایید می‌کند. روایی همگرا و تشخیصی (افتراقی) این مقیاس از طریق اجرای همزمان مقیاس سلامت روانی، مقیاس همدلی عاطفی و فهرست عواطف مثبت و منفی (PANAS) در مورد نمونه‌های مختلف از دو گروه دانشجویان و جمعیت عمومی محاسبه و تایید شد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی نیز با تعیین سه عامل حمایت اجتماعی خانواده، اجتماعی و دوستان، روایی سازه مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده را مورد تایید قرار داد (بشارت، ۱۳۹۸). همچنین پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر براساس آلفای کرونباخ $0/91$ به دست آمد.

یافته‌های پژوهش

در این مطالعه ۲۳۰ نفر از دانشجویان زن متأهل دانشگاه گیلان مورد بررسی قرار گرفتند که در دامنه سنی ۲۰ تا ۴۹ سال قرار داشتند و میانگین سنی آنان $30/67 \pm 6/43$ سال بود. هم‌چنین میانگین طول مدت ازدواج نمونه‌های مورد مطالعه $6/15 \pm 7/51$ سال و در دامنه ۲ تا ۲۸ سال بود. از نظر تعداد فرزند ۱۰۱ نفر (۴۳/۹ درصد) بدون فرزند؛ ۹۶ نفر (۴۱/۷ درصد) یک فرزند، ۲۷ نفر (۱۱/۷ درصد) دو فرزند و ۶ نفر (۲/۶) سه فرزند، از نظر سطح تحصیلات ۱۴۰ نفر (۶۰/۹ درصد) لیسانس، ۷۱ نفر (۳۰/۹ درصد) کارشناسی ارشد، ۱۹ نفر (۸/۳ درصد) دکتری، از نظر وضعیت شغلی ۱۳۴ نفر (۵۸/۳ درصد) بیکار، ۹۶ نفر (۴۱/۷ درصد) شاغل، از نظر وضعیت مسکن ۱۴۹ نفر (۶۴/۸ درصد) دارای منزل شخصی، ۸۱ نفر (۳۵/۲ درصد) اجاره نشین، و از نظر وضعیت درآمد ۵۲ نفر (۲۲/۶ درصد) درآمد کم، ۱۳۵ نفر (۵۸/۷ درصد) متوسط و ۴۳ نفر (۱۸/۷ درصد) دارای درآمد خوب بودند.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) متغیرهای پژوهش در دانشجویان زن متأهل دانشگاه گیلان

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	پیشینه-کمینه	کجی	کشیدگی
سرمایه روانشناختی	۱۰۰/۶۲	۲۰/۷۴	۱۴۴-۴۳	-۰/۰۰۷	-۰/۱۳۹
معنای زندگی	۵۷/۵۰	۹/۸۰	۷۰-۲۵	-۰/۹۵۹	۰/۷۹۱
حمایت اجتماعی ادراک شده	۵۹/۵۸	۱۶/۹۸	۸۴-۱۹	-۰/۴۶۹	-۰/۶۱۲
توانمندی خانواده	۷۹/۱۶	۱۴/۶۸	۹۸-۳۸	-۰/۹۵۹	۰/۱۹۱

جدول (۱)، نشان می‌دهد میانگین متغیر برونزای سرمایه‌ی روانشناختی (۱۰۰/۶۲) و انحراف استاندارد (۲۰/۷۴) است. متغیرهای میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده به ترتیب دارای میانگین و انحراف استاندارد (۹/۸۰) و (۵۷/۵۰) و (۱۶/۹۸) و (۵۹/۵۸) می‌باشد. میانگین متغیر درون-زای توانمندی خانواده (۷۹/۱۶) و انحراف استاندارد (۱۴/۶۸) است.

جدول ۲: ماتریس همبستگی بین متغیرهای برونزای، میانجی و درونزای مدل پیشنهادی

۴	۳	۲	۱	
			۱	۱. سرمایه روانشناختی
		۱	۰/۶۵**	۲. معنای زندگی
	۱	۰/۳۵**	۰/۴۸**	۳. حمایت اجتماعی
۱	۰/۴۴**	۰/۴۰**	۰/۴۳**	۴. توانمندی خانواده

جدول (۲)، اطلاعات مربوط به همبستگی پیرسون بین سرمایه روانشناختی، معنای زندگی، حمایت اجتماعی ادراک شده و توانمندی خانواده را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج ماتریس همبستگی، بین سرمایه‌ی روانشناختی، معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده با توانمندی خانواده رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P < ۰/۰۵$). هم‌چنین بین سرمایه روانشناختی با معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده نیز رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. بین هر یک از مؤلفه‌های متغیرهای پژوهش با یکدیگر نیز همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت.

جهت برازش الگوی پیشنهادی از الگویابی معادلات ساختاری مبتنی بر روش کوواریانس نرم افزار AMOS نسخه ۲۴ استفاده شده و پارامترها به روش بیشینه درست‌نمایی (ML) برآورد شدند. نتایج شاخص‌های برازش نشان داد، الگوی پیشنهادی مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است. شاخص‌های برازش این الگو در جدول ۳، نشان داده شده است.

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر

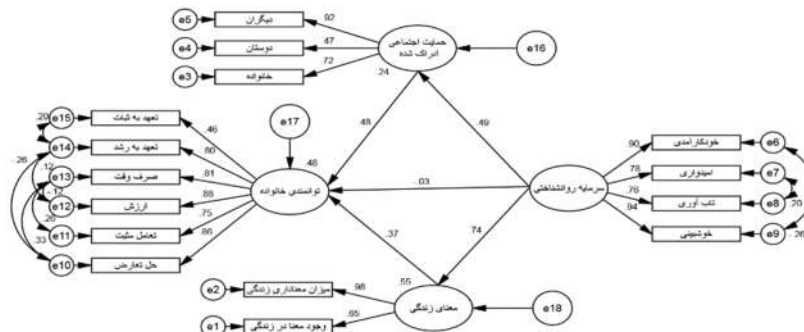
مقدار	دامنه پذیرش	شاخص‌های برازش
-	۱۸۴/۶۶	کای اسکوئر هنجار شده (CMIN)
-	۷۷	درجه آزادی
-	۲/۳۹	CMIN/DF
-	۰/۰۰۱	سطح معناداری

رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

مقدار	دامنه پذیرش	شاخص‌های برازش
۰/۹۰۴	> ۰/۹۰	شاخص نیکویی برازش (GFI)
۰/۶۶۷	> ۰/۵	شاخص برازندگی نرم پارسیمونس (PNFI)
۰/۹۴۸	> ۰/۹۰	شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)
۰/۶۸۹	> ۰/۵	شاخص برازندگی مقایسه‌ای پارسیمونس (PCFI)
۰/۹۴۸	> ۰/۹۰	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)
۰/۰۷۸	< ۰/۰۸	جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA)
۰/۲۴۰	> ۰/۰۵	مقدار P برای آزمون تقریب برازندگی (PCLOSE)

* میزان قابل قبول شاخص‌ها PNFI, PCFI, IFI, GFI, CFI (>۰.۹), SRMR (<0.08), RMSEA, CMIN/DF (۳ < خوب، ۵ < قابل قبول) (کلاین، ۲۰۱۶).

شاخص R^2 میزان واریانس تبیین شده متغیرهای نهفته‌ی درون‌زا را نشان می‌دهد. چین^۱ (۱۹۹۸) مقادیر R^2 ، ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ را در معادلات ساختاری به ترتیب قوی، متوسط و ضعیف توصیف می‌کند. ضریب تعیین متغیر توانمندی خانواده ۰/۴۸۰ می‌باشد که نشان می‌دهد تمامی متغیرهای برون‌زا و میانجی یعنی سرمایه روانشناختی، معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده ۴۸ درصد از تغییرات توانمندی خانواده را پیش‌بینی می‌کنند که این میزان در حد متوسط می‌باشد. همچنین مشاهده می‌شود، ضریب تعیین متغیرهای معنای زندگی، حمایت اجتماعی ادراک شده به ترتیب ۵۵ درصد و ۲۴ درصد در حد متوسط می‌باشد. جدول ۴، نیز ضرایب استاندارد مسیرها و شکل ۱، الگوی پیشنهادی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱: ضرایب استاندارد مدل پیشنهادی رابطه ساختاری سرمایه روانشناختی براساس توانمندی خانواده با میانجی‌گری معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

1. Chin, W

بنابراین با توجه به شاخص‌های برآورد شده، نتایج نشان می‌دهد الگوی پیشنهادی توانمندی خانواده براساس سرمایه‌ی روان‌شناختی دانشجویان زن متأهل دانشگاه گیلان با میانجی‌گری معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده برازش دارد.

در شکل ۱، اعداد روی مسیرها، وزن‌های مسیر یا بتاها هستند. از میان این ضرایب، بالاترین ضریب (۰/۷۴۳) به مسیر سرمایه‌ی روان‌شناختی و معنای زندگی اختصاص دارد و ضعیف‌ترین ضریب (۰/۰۲۸-) به مسیر سرمایه‌ی روان‌شناختی و توانمندی خانواده مربوط می‌شود. با استناد به جدول ۴ می‌توان ضرایب استاندارد کلیه مسیرها و مقادیر بحرانی را در الگوی پیشنهادی مشاهده کرد.

جدول ۴: ضرایب استاندارد مسیرهای الگوی پیشنهادی

مسیر	ضرایب بتا	خطای معیار	نسبت بحرانی	مقدار احتمال (P)
سرمایه روان‌شناختی ---> توانمندی خانواده	-۰/۰۲۸	۰/۰۹۴	-۰/۲۹۳	۰/۷۷۰
سرمایه روان‌شناختی ---> معنای زندگی	۰/۷۴۳	۰/۰۶۱	۷/۸۸۲	<۰/۰۰۱
سرمایه روان‌شناختی ---> حمایت اجتماعی ادراک شده	۰/۴۹۲	۰/۰۸۴	۶/۳۴۱	<۰/۰۰۱
معنای زندگی ---> توانمندی خانواده	۰/۳۷۵	۰/۱۴۱	۴/۰۳۹	<۰/۰۰۱
حمایت اجتماعی ادراک شده ---> توانمندی خانواده	۰/۴۸۲	۰/۰۷۰	۶/۲۷۰	<۰/۰۰۱

در ادامه نتایج حاصل از روابط میانجی با استفاده از آزمون بوت استرپ در برنامه MACRO پریچر و هایز (۲۰۰۸) برای آزمون مسیرهای میانجی یا غیر مستقیم در جدول ۵، نشان داده شده‌اند. در الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر دو مسیر غیرمستقیم یا واسطه‌ای وجود دارد. برای تعیین معناداری هر یک از روابط واسطه‌ای و اثر غیرمستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته از طریق میانجی از روش بوت استرپ^۱ استفاده گردیده است. نتایج بوت استرپ برای مسیرهای واسطه‌ای الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر را می‌توان در جدول (۵) مشاهده نمود. در جدول ۵، منظور از داده^۲، اثر غیرمستقیم در نمونه‌ی اصلی؛ و بوت^۳، میانگین برآوردهای اثر غیر مستقیم در نمونه‌های بوت استرپ

1. Bootstrap
2. Data
3. Boot

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

است. هم‌چنین، در این جدول، سوگیری^۱، بیانگر تفاضل بین داده و بوت و خطای معیار نیز نشان دهنده‌ی انحراف معیار برآوردهای غیر مستقیم در نمونه‌های بوت استرپ است. جدول ۵: نتایج بوت استرپ برای مسیرهای غیر مستقیم الگوی پیشنهادی

مقدار احتمال	شاخص						مسیر
	حد بالا	حد پایین	خطا	سوگیری	بوت	داده	
<۰/۰۰۱	۰/۲۲۷۹	۰/۰۲۶۲	۰/۰۵۱۵	-۰/۱۵۵۶	۰/۱۲۲۹	۰/۲۷۸۶	سرمایه روانشناختی به توانمندی خانواده از طریق معنای زندگی
<۰/۰۰۱	۰/۲۲۰۸	۰/۰۷۳۱	۰/۰۳۷۵	-۰/۰۹۲۲	۰/۱۴۴۹	۰/۲۳۷۱	سرمایه روانشناختی به توانمندی خانواده از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه‌ی سرمایه‌ی روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده انجام گرفت. نتایج نشان داد الگوی ساختاری پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است و تمامی متغیرهای برونزا و میانجی ۴۸ درصد از تغییرات توانمندی خانواده را پیش‌بینی می‌کنند که این میزان در حد متوسط می‌باشد. هم‌چنین معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه‌ی بین سرمایه‌ی روانشناختی و توانمندی خانواده نقش میانجی‌گرانه دارد.

از جمله یافته‌های تحقیق حاضر این است که سرمایه‌ی روانشناختی بر حمایت اجتماعی ادراک شده اثر مستقیم دارد. این یافته با تحقیقات افشانی و محمدی (۱۳۹۴)، فروغی کلدره و همکاران (۱۴۰۰)، هاشم مطوری (۱۳۹۶) همسو است. سرمایه‌ی روانشناختی سازه‌ای ترکیبی و به هم پیوسته است که شامل ۴ مولفه‌ی ادراکی شناختی یعنی خودکارآمدی، امید، خوش‌بینی و تاب‌آوری است.

1. Bias

این مولفه‌ها در یک فرآیند تعاملی و ارزشیابانه، به زندگی فرد معنا می‌دهند، تلاش فرد برای تغییر موقعیت‌های فشارزا را تداوم می‌بخشند، او را برای ورود به صحنه‌ی زندگی و اقدام نمودن آماده می‌کنند، مقاومت و سرسختی وی را در تحقق اهداف افزایش می‌دهند و وی را به دریافت حمایت‌های اجتماعی امیدوار نگه می‌دارند (فروغی کلدره و همکاران، ۱۴۰۰). ارتباطات فعال خانوادگی و تنوع روابط اجتماعی که متضمن حمایت اجتماعی است به دلیل پویا نگه‌داشتن فرد، ضمن تأمین سرزندگی و امیدواری وی، از انزوای اجتماعی و افسردگی او جلوگیری می‌کنند و نیروی بالقوه‌ای برای پشتیبانی سلامت و سرمایه‌ی روانی محسوب می‌شوند. برای مثال، در ارتباطات اجتماعی، فرد می‌تواند با دیگران روابط مناسب برقرار کند، بر محیط اجتماعی مسلط شود یا هدفی برای خود انتخاب کند که همگی از ملاک‌های بهزیستی و خوش‌بینی در زندگی‌اند. در مجموع داشتن افرادی برای برقراری ارتباط می‌تواند ارتقای بهزیستی و سرمایه‌ی روانی را تسهیل کنند (کوهن و ویلز، ۱۹۸۵) که به موجب آن توانمندی در خانواده نیز افزایش می‌یابد. نتیجه این‌که هم ارتقای کیفیت روابط و هم در دسترس بودن حمایت‌های اجتماعی، به غنی‌تر شدن احساس بهزیستی ذهنی و هیجانی و روانی در افراد می‌انجامد و باعث رضایت بیشتر از زندگی می‌شود. اگر فرد از حمایت اجتماعی بیشتر برخوردار است، تعامل با شبکه‌ی اجتماعی افزایش یافته و اثر منفی رویدادهای زندگی کاهش می‌یابد. افزون بر آن پیوندهای گسترده‌تر اجتماعی در بستر حمایت اجتماعی افزایش می‌یابد. در واقع براساس نیاز به انسجام اجتماعی، حدود تعلق و ارتباط فرد با دیگران است که به زندگی معنا و مفهوم و امیدواری می‌بخشد.

از دیگر یافته‌های تحقیق حاضر این است که سرمایه‌ی روانشناختی بر معنای زندگی اثر مستقیم دارد. این یافته با تحقیقات امینی و همکاران (۱۳۹۸)، پورحسین و همکاران (۱۳۹۸)، همسو است. در تبیین یافته‌ی حاضر می‌توان گفت که طبق یافته‌های موجود بین معنای زندگی و امید (تربیمانی و پرزور، ۱۳۹۳)، تاب‌آوری (کوچکی نیا و دهقان زاده، ۱۳۹۷) و خوش‌بینی (هو و همکاران، ۲۰۰۱) ارتباط وجود دارد. در رابطه با معنای زندگی و امید (به عنوان یکی از مولفه‌های سرمایه‌ی روان‌شناختی)، شیخ‌الاسلامی و عرب (۱۳۹۵) بیان می‌دارند که داشتن امید در زندگی باعث کاهش افسردگی، بالا رفتن خلق و در نتیجه بالا رفتن رضایت درونی و در نهایت رضایت از زندگی می‌شود. هم چنین امیدواری خود باعث افزایش معناداری در زندگی می‌گردد و متقابلاً معناداری در زندگی

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

نیز امید را افزایش می‌دهد و این تعامل بین معنای زندگی و امید، خود باعث افزایش توانمندی در اعضای خانواده می‌شود. این عوامل همان طور که گفته شد از مولفه‌های سرمایه‌ی روانشناختی هستند، بنابراین معنای زندگی با سرمایه‌ی روانشناختی مرتبط است. همانگونه که در تحقیق پورحسین و همکاران (۱۳۹۸) نیز این نتیجه به دست آمد.

دیگر یافته‌ی تحقیق حاضر این است که معنای زندگی در رابطه‌ی بین سرمایه‌ی روانشناختی و توانمندی خانواده نقش میانجی‌گرانه دارد. به تعبیری دیگر معنای زندگی نقش مثبت سرمایه‌ی روانشناختی بر توانمندی خانواده را تشدید می‌کند. این یافته با تحقیقات وطن‌خواه و همکاران (۱۴۰۰)، اتفاقی و همکاران (۱۴۰۰)، دل‌فاو و همکاران (۲۰۱۱) لامبرت و همکاران (۲۰۱۰)، همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که معنای زندگی دارند برای زندگی خویش هدف دارند و در مسیر نیل به هدف تلاش می‌کنند و از این طریق به زندگی امیدوار می‌مانند (فلدمن و همکاران، ۲۰۱۸؛ یالچین و مالک‌کوچ، ۲۰۱۵). زیرا فردی که زندگی را معنادار می‌بیند در برابر سختی‌ها و مشکلات خود را نمی‌بازد و امیدش را از دست نمی‌دهد (رحیمی و همکاران، ۲۰۲۰) و از آنجایی که امید نیز یکی از مولفه‌های سرمایه‌ی روانشناختی است لذا معنای زندگی با افزایش امیدواری و متعاقباً سرمایه‌ی روانشناختی می‌تواند رابطه‌ی آن با توانمندی را تشدید کند. چراکه معنای زندگی با سرمایه‌ی روانشناختی رابطه‌ی معنادار دارد (لی، ۲۰۱۸) و با افزایش معنویت در زندگی می‌تواند مولفه‌های سرمایه‌ی روانشناختی را افزایش دهد (مقدم و رشیدی، ۲۰۲۰) و در کنار سرمایه‌ی روانشناختی می‌تواند رضایت زناشویی را ارتقاء دهد (پورحسین و همکاران، ۱۳۹۸) که نتیجه‌ی آن می‌تواند افزایش توانمندی خانواده باشد. زیرا تحقیقات نشان داده‌اند که معنای زندگی می‌تواند از طریق افزایش امید به زندگی، رضایت زندگی را در افراد ارتقاء دهد (کاراتاس و همکاران، ۲۰۲۱) که این مولفه خود زمینه‌ساز توانمندی در زندگی خانوادگی است. همچنین افراد دارای معنای زندگی صبر و تحمل‌شان نسبت به مشکلات زیادتر است و تاب‌آورترند که از جمله مولفه‌های سرمایه‌ی روانی نیز این موارد می‌باشد، لذا در پس هر پدیده‌ای معنایی را تصور و درک می‌کنند و از تفکر منفی و منفی‌بافی راجع به پدیده‌ها پرهیز می‌کنند لذا معنای زندگی منجر به تاب‌آوری بیشتر در مقابل پدیده‌های استرس‌زا می‌شود (استافین و پرولکس، ۲۰۲۰). لذا معنای زندگی تاب‌آوری را ارتقاء می‌دهد (محسنی و همکاران، ۲۰۱۹؛ آینا، ۲۰۱۷) و از این رهگذر سرمایه‌ی روانشناختی افزایش

می‌یابد و متعاقباً توانمندی تشدید می‌شود. در واقع تجربه‌ی یک زندگی معنی‌دار با پیامدهای مثبت قابل اندازه‌گیری ناشی از آن در ارتباط است. معنای زندگی گزارش شده توسط فرد، با سالم غذا خوردن و تغذیه‌ی مناسب، فعالیت بدنی بیشتر، افزایش میزان رضایت از زندگی و افسردگی کمتر ارتباط دارد (براسی^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). وطن‌خواه و همکاران (۱۴۰۰) نشان دادند که انعطاف‌پذیری شناختی و معنای زندگی با سردی عاطفی زنان متأهل ارتباط منفی و معنی‌داری دارد. اتفاقی و جدیدی (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که میان معناداری زندگی و سبک دل بستگی و عشق در زندگی زناشویی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. دل‌فاو^۲ و همکاران (۲۰۱۱) نشان دادند که معنای زندگی به صورت قوی، از خانواده و ارتباطات اجتماعی در مقابل سختی‌ها و مشکلات حفاظت می‌کند. همچنین، لامبرت^۳ و همکاران (۲۰۱۰) اذعان داشتند خانواده و حمایت خانواده یکی از پیشایندهای تأثیرگذار بر معنای زندگی است. همگام با پژوهش‌های انجام شده، نتایج پژوهش‌های بونین و براون^۴ (۲۰۰۲) نشان دادند انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده از جمله عواملی‌اند که موجبات دستیابی اعضای خانواده به هدف و معنای زندگی را فراهم می‌آورند. در واقع می‌توان اینگونه بیان کرد که مفهوم معنای زندگی ارتباط تنگاتنگی با سلامت و رفاه روان‌شناختی و رضایت از زندگی افراد دارد. معنادار بودن زندگی سبب پایین آمدن سطح عواطف منفی مانند اضطراب و افسردگی و بالا رفتن تاب‌آوری می‌شود و در نهایت سبب کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های روانی ناشی از فشارهای زندگی و افزایش توانمندی در زندگی می‌گردد (فیلدمن و اسنادر^۵، ۲۰۰۵). برخی از مؤلفان با توجه به یافته‌های موجود، ادعا نموده‌اند که وجود و احساس معنا در زندگی مانند کلیدی است که می‌تواند قفل و گره مشکل‌های زندگی را باز نماید و باعث شود افراد کنش‌های مثبتی انجام دهند (فرانکل، ۱۹۶۳، ترجمه صالحیان و میلانی، ۱۳۹۲). به‌طور کلی یافتن معنای زندگی یکی از عوامل مهم در بهزیستی و سرمایه‌ی روان‌شناختی انسان است. داشتن معنا در زندگی با در نظر گرفتن گذرا بودن هستی و وجود انسانی به‌جای بدبینی و انزوا، انسان را به تلاش و فعالیت فرا

1. Brassai, L
2. Delle Fave, A
3. Lambert, N
4. Bonnin R & Brown, C
5. Feldman, D & Snyder, C

می‌خواند و بیان می‌دارد آنچه یک انسان را از پا درمی‌آورد رنج‌ها و اتفاقات نامطلوب نیست بلکه بی‌معنا شدن زندگی است (استگر و همکاران، ۲۰۰۸).

دیگر یافته تحقیق حاضر این است که حمایت اجتماعی در رابطه بین سرمایه روان‌شناختی و توانمندی خانواده نقش میانجی‌گرانه دارد. به تعبیری دیگر حمایت اجتماعی نقش مثبت سرمایه روان‌شناختی بر توانمندی خانواده را تشدید می‌کند. این یافته با تحقیقات رضاخانی‌ها و همکاران (۱۴۰۱)، محمودپورو همکاران (۱۳۹۹) میکائیلی منبع و همکاران (۱۴۰۰)، باوارسکو و همکاران (۲۰۱۸) و گوموش (۲۰۱۵) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت حمایت اجتماعی عاملی است که موجب تاب‌آوری در مقابل مسائل زندگی از طریق افزایش سازگاری و مهارت‌های مقابله‌ای انطباقی می‌شود (توکل و مختوم نژاد، ۲۰۲۲؛ کوپاری و همکاران، ۲۰۱۸). افرادی که در مشکلات و سختی‌ها، منابع حمایتی دارند زود در مقابل مشکلات تسلیم نمی‌شوند و با تکیه به حمایت روانی دریافتی از اطرافیان با مشکلات می‌جنگند و بر آنها غلبه می‌کنند (لوک و بادملی، ۲۰۲۱). لذا می‌توان گفت حمایت اجتماعی دریافت شده اگر بالا باشد تاب‌آوری افراد خانواده نیز ارتقاء می‌یابد (سلیم و همکاران، ۲۰۱۹). زیرا حمایت اجتماعی دریافتی از سوی دیگران تاب‌آوری فرد را در مقابل رویدادهای استرس‌زا و اضطراب‌آور زندگی افزایش می‌دهد (هو و همکاران، ۲۰۲۱) و از آنجاییکه تاب‌آوری یکی از مولفه‌های سرمایه روان‌شناختی است از این رهگذر سرمایه روان‌شناختی و متعاقباً توانمندی خانواده نیز ارتقاء می‌یابد. همچنین افراد دارای حمایت اجتماعی بالا احساس می‌کنند که دیگران به آنان علاقه دارند، آن‌ها را دوست دارند و در مواقع سختی و دشواری حامی و پشتیبان آن‌ها هستند. چنین افرادی دارای اعتماد به نفس، خودکارآمدی و خوش‌بینی و امیدواری بیشتری هستند (حاتمی و همکاران، ۲۰۱۹) که این عوامل باعث افزایش سرمایه روان‌شناختی می‌شوند. زیرا حمایت اجتماعی ادراک شده با سرمایه روان‌شناختی رابطه مستقیم و معناداری دارد (لی و کین، ۲۰۲۰؛ رن و جی، ۲۰۱۹). همچنین حمایت اجتماعی ادراک شده می‌تواند میزان امیدواری افراد را افزایش دهد (یاداو، ۲۰۱۰). هرچند برخی معتقدند این رابطه دوسویه است یعنی هم امید، ذهنیت فرد را نسبت به دریافت حمایت اجتماعی افزایش می‌دهد و هم حمایت اجتماعی میزان امید فرد را ارتقاء می‌دهد (ژیانگ و همکاران، ۲۰۲۰) و نتیجتاً توانمندی خانواده در افراد دارای حمایت اجتماعی ارتقاء می‌یابد.

در واقع ارتباطات فعال خانوادگی و تنوع روابط اجتماعی به دلیل پویا نگه داشتن فرد، ضمن تأمین سرزندگی و امیدواری وی، از انزوای اجتماعی و افسردگی او جلوگیری می‌کنند و نیروی بالقوه‌ای برای پشتیبانی سلامت و سرمایه روانی محسوب می‌شوند. برای مثال، در ارتباطات اجتماعی، فرد می‌تواند با دیگران روابط مناسب برقرار کند، بر محیط اجتماعی مسلط شود یا هدفی برای خود انتخاب کند که همگی از ملاک‌های بهزیستی و خوش‌بینی در زندگی‌اند. در مجموع داشتن افرادی برای برقراری ارتباط می‌تواند ارتقای بهزیستی و سرمایه روانی را تسهیل کنند (کوهن و ویلز، ۱۹۸۵).

فرضیه سپر، به تبیین اثرات حمایت اجتماعی در محافظت از افراد در برابر رویدادهای تنش‌زا می‌پردازد. این فرضیه چنین فرض می‌کند که حمایت اجتماعی راهبردهای مقابله‌ای انطباقی و سازگارانه نظیر تفسیر مجدد را موجب می‌شود که به نوبه خود بر سلامتی افراد و توانمندی خانواده‌ها تأثیر گذار هستند (پن و همکاران، ۲۰۱۹). محمودپور و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند که حمایت اجتماعی ادراک شده و بهزیستی اجتماعی در تبیین صمیمیت زناشویی زنان نقش دارد. رضاخانی‌ها و اشکان (۱۴۰۱) نشان دادند که گرایش به روابط فرازناشویی به کمک متغیرهای پیش‌بینی همچون طراح‌های ناسازگار اولیه و حمایت اجتماعی قابل پیش‌بینی است. باوارسکو و همکاران (۲۰۱۸) نیز نشان دادند که حمایت‌های اجتماعی دریافتی از سرپرستان، دوستان، همکاران و وابستگان می‌تواند بسیاری از علائم روان‌شناختی از قبیل افسردگی و اضطراب را تعدیل کند. در ارتباطات اجتماعی، فرد می‌تواند با دیگران روابط مناسب برقرار کند، بر محیط اجتماعی مسلط شود یا هدفی برای خود انتخاب کند که همگی از ملاک‌های بهزیستی و خوش‌بینی در زندگی‌اند. در مجموع داشتن افرادی برای ارتباط در خانواده می‌تواند ارتقای بهزیستی و سرمایه روانی را تسهیل کنند (کوهن و ویلز، ۱۹۸۵) که به موجب آن باعث بالا رفتن توانمندی در خانواده می‌گردد. نتیجه اینکه هم ارتقای کیفیت روابط و هم در دسترس بودن حمایت‌های اجتماعی، به غنی تر شدن احساس بهزیستی ذهنی و هیجانی و روانی در افراد می‌انجامد و باعث رضایت بیشتر از زندگی می‌شود. اگر فرد از حمایت اجتماعی بیشتر برخوردار باشد، تعامل با شبکه اجتماعی افزایش یافته و اثر منفی رویدادهای زندگی کاهش می‌یابد. افزون بر آن پیوندهای گسترده‌تر اجتماعی در بستر حمایت اجتماعی افزایش می‌یابد. در واقع براساس نیاز به انسجام اجتماعی، حدود تعلق و ارتباط فرد با دیگران است که به زندگی معنا و مفهوم و امیدواری می‌بخشد. در غیر این صورت هر چیزی ممکن است وسیله‌ای برای خلاص شدن انسان از زندگی شود. حمایت اجتماعی ادراک شده، احساس

1. Penn, T

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

ارزشمند بودن به فرد می‌دهد و این مسئله که فرد بخشی از شبکه اجتماعی است، به او فرصت‌هایی برای ارتباط با دیگران و نیز تثبیت ارتباطات با ارزش می‌دهد (چادویک و کولینز، ۲۰۱۵). در مجموع نتایج نشان داد که مدل معرفی شده با مدل آزمون شده برازش دارد و می‌تواند با اطمینان بالا نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده را در رابطه‌ی بین سرمایه روانشناختی و توانمندی خانواده نشان دهد. ارتباطات فعال خانوادگی و تنوع روابط اجتماعی و حمایت اجتماعی به دلیل پویا نگه‌داشتن فرد، ضمن تأمین سرزندگی و امیدواری، از انزوای اجتماعی و افسردگی او جلوگیری می‌کنند و نیروی بالقوه‌ای برای پشتیبانی سلامت و سرمایه روانی محسوب می‌شوند که موجبات افزایش توانمندی خواهد شد. جستجو و یافتن معنا در زندگی به افراد کمک می‌کند تا دغدغه‌های اصلی خود را در زندگی شناسایی کنند و بتوانند راهبردهایی انعطاف‌پذیر و سازگارانه و امیدوارانه را در راستای دستیابی به اهداف‌شان در زندگی اتخاذ کنند. به همین سبب، وجود معنا یک کیفیت روانشناختی مثبت و مطلوب در زندگی در نظر گرفته می‌شود که باعث بالا رفتن امید، خودکارآمدی، تاب‌آوری و خوش‌بینی در زندگی می‌گردد و متعاقب آن توانمندی خانواده را نیز افزایش می‌دهد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر عدم دسترسی آسان به افراد نمونه به دلیل شیوع ویروس کووید ۱۹ و دشواری انتخاب آنها و نیز همکاری سخت زنان متاهل برای پاسخگویی به پرسشنامه‌ها، خصوصاً در صفحات مجازی و در نتیجه کمبود ارتباط قوی با پاسخ‌دهندگان برای جذب بهتر آنها به پاسخگویی به پرسش‌های ارائه شده بود. از دیگر محدودیت‌های پژوهش حاضر محدود بودن به منطقه جغرافیایی خاص شهر رشت (دانشجویان زن متاهل دانشگاه گیلان) و محدود بودن امکان تعمیم نتایج آن به سایر مناطق جغرافیایی است، لذا پیشنهاد می‌شود پژوهش در مناطق جغرافیایی دیگر و دانشجویان مرد متاهل انجام پذیرد تا امکان تعمیم نتایج حاصل شود. همچنین پیشنهاد می‌شود تحقیق حاضر به شکل مقایسه‌ای در دانشجویان مرد و زن متاهل انجام شود تا تفاوت‌های احتمالی مشخص شود. با توجه به عدم ارتباط مستقیم سرمایه روان‌شناختی با توانمندی خانواده پیشنهاد می‌شود این ارتباط در پژوهش‌های دیگر و جمعیت‌های دیگر تکرار شود زیرا پرسشنامه توانمندی شام و ابعاد آن پیشینه‌ای بسیار اندک در تحقیقات ایرانی دارد لذا پیشنهاد می‌شود این ابزار در تحقیقات دیگر مورد استفاده قرار بگیرد.

منابع

- اتفاقی، سارا و جدیدی، محسن. (۱۴۰۰). رابطه معناداری زندگی و سبک دلبستگی با عشق: نقش میانجی تمایز یافتگی. فصلنامه ایده های نوین روانشناسی، ۸(۱۲)، صص ۱-۱۳.
- اسداله تویسرکانی، مریم؛ پیوسته گر، مهرانگیز؛ بنی جمالی، شکوه السادات و دهشیری، علامرضا. (۱۳۹۶). مقایسه اثربخشی روش های مثبت درمانگری و مرور خویشتن بر افزایش بهزیستی روانی و تاب آوری دانشجویان مادر. پژوهشنامه روانشناسی مثبت، ۲(۳)، صص ۱۵-۱.
- اشتاد، آرزو. (۱۳۸۸). بررسی اثربخشی گروه درمانی شناختی بر بهزیستی ذهنی دانشجویان. پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی، انستیتو روانپزشکی تهران.
- افشانی، علیرضا و محمدی، نفیسه. (۱۳۹۴). رابطه سرمایه اجتماعی و حمایت اجتماعی در بین بیماران مبتلا به دیابت در شهر یزد. پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۲(۶)، صص ۴۱-۷۵.
- امینی، سعیده؛ دهقانی، اکرم؛ صالحی، اعظم و سلطانی زاده، محمد (۱۳۹۸). نقش اجتناب تجربه ای و سرمایه های روانشناختی در پیش بینی احساس تنهایی با میانجی گری معنای زندگی در سالمندان. مجله علوم رفتاری، ۱۸(۷۴)، صص ۲۲۳-۲۳۴.
- بشارت، محمدعلی. (۱۳۹۸). مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده: پرسشنامه، روش اجرا و نمره گذاری. روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی، ۱۵(۶۰)، صص ۴۴۷-۴۴۹.
- پورحسین رضا، احسانی سحر، انسانی مهر نرگس، نبی زاده رضا. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین معناداری در زندگی و رضایت از زندگی با نقش واسطه ای سرمایه های روانشناختی. رویش روان شناسی. ۸(۴)، صص ۲۳۲-۲۲۵.
- رضاخانی ها، گلنار و اشکان، ساناز. (۱۴۰۱). پیش بینی گرایش به روابط فرازنشویی بر اساس طرحواره های ناسازگار اولیه و حمایت اجتماعی در زنان. فصلنامه تازه های علوم شناختی، ۲۴(۱)، صص ۱۴۶-۱۳۳.
- رمزجوئی، پروین و زارعی، رضا. (۱۳۹۷). نقش میانجی توانمندسازی روانشناختی در رابطه حمایت سازمانی ادراک شده و حمایت اجتماعی ادراک شده با کیفیت زندگی کاری. فصلنامه علمی - پژوهشی روشها و مدلهای روانشناختی، ۹(۳۳)، صص ۷۱-۸۶.
- زمانی زارچی، محمد صادق؛ صمدی کاشان، سحر و قاسم زاده، سوگند. (۱۳۹۷). مقایسه طرحواره های هیجانی و خود سرکوبگری در زنان متقاضی طلاق و غیر متقاضی طلاق. نشریه پژوهش های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده، ۲(۶)، صص ۱۴۷-۱۵۸.
- زعیم زاده، سید مهدی و جعفری، اصغر. (۱۴۰۰). رابطه معنای زندگی و انسجام خانواده معلمان در دوره کووید-۱۹: نقش واسطه ای معنویت در کار. خانواده درمانی کاربردی، ۲(شماره ۵ (مجموعه مقالات کووید-۱۹))، صص ۱-۲۰.

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

سپهری شاملو، زهره و کرامتی، راضیه. (۱۳۹۵). رابطه سرمایه های روانشناختی والگوهای ارتباطی با خوشونت خانگی در زنان متأهل در سال ۱۳۹۵. نشریه علمی روانشناسی اجتماعی، ۴(۴۱)، صص ۸۹-۱۰۰.

سلطانی بناوندی، الهام؛ خضری مقدم، نوشیروان و بنی اسدی، حسن. (۱۳۹۸). نقش انسجام خانواده و انعطاف پذیری خانواده در پیش بینی شادابی تحصیلی دانشجویان با میانجی گری معنای زندگی. پژوهش نامه روانشناسی مثبت، ۵(۳)، صص ۷۰-۵۳.

شکبافرد، راضیه و چالمه، رضا. (۱۴۰۰). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده با معنای زندگی در دانش آموزان متوسطه اول شهر شیراز، نهمین کنگره ملی آسیب شناسی خانواده و پنجمین جشنواره ملی خانواده پژوهی، تهران، <https://civilica.com/doc/1345823>.

شیخ الاسلامی، علی؛ قمری، حسین؛ غلامی، سمیرا. (۱۳۹۷). نقش نگرانی، امید و معنای زندگی در پیش بینی سلامت روانی مادران دارای کم توان ذهنی. فصلنامه روانشناسی افراد استثنائی، ۸(۳)، صص ۱۹۵-۲۱۴.

شیخ الاسلامی، علی؛ رمضان، شکوفه. (۱۳۹۵). تاثیر امید درمانی گروهی بر رضایت از زندگی مردان با ناتوانی جسمی-حرکتی. فصلنامه روانشناسی افراد استثنائی، ۲۴(۶)، صص ۱۳۵-۱۵۱.

غفاری، مجید. (۱۳۹۲). تاثیر بهزیستی معنوی، عدالت زناشویی و عوامل محافظ خانواده بر توانمندی خانواده. رساله دکتری، دانشگاه اصفهان.

فتوحی، سکینه؛ ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۵). رابطه ابعاد شخصیت و سازگاری زناشویی زوجین: بررسی نقش واسطه ای سبک های عشق. فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده، ۱۱(۳۵)، ۴۱-۶۰.

فرانکل، ویکتور. (۱۹۷۷). انسان در جستجوی معنا. (ترجمه مهضت صالحیان و مهین میلانی، ۱۳۹۹). چاپ نوزدهم، تهران: انتشارات درسا.

فراهادی، علی؛ ساکی، کوروش؛ قدم پور، عزت اله؛ خلیلی گشنیگانی، زهرا و چهری، پرستو. (۱۳۹۵). پیش بینی ابعاد درگیری تحصیلی بر اساس مؤلفه های سرمایه روان شناختی دانشجویان. دوماهنامه علمی-پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹(۲)، صص ۱۲۷-۱۳۳.

فروغی کلدره، زهرا؛ اکبری، بهمن و اسدی مجره، سامره. (۱۴۰۰). رابطه سرمایه روانشناختی و حمایت اجتماعی ادراک شده با اضطراب از طریق میانجی گری تعهد سازمانی در پرستاران زن. سلامت اجتماعی، ۸(۳)، صص ۴۸۳-۴۹۵.

کاظمیان مقدم، کبری؛ مهربانی زاده هنرمند، مهناز؛ کیامنش، علیرضا و حسینیان، سیمین. (۱۳۹۵). نقش تمایز یافتگی، معناداری زندگی و بخشودگی در پیش بینی رضایت زناشویی. روانشناختی خانواده، ۳(۲)، ۷۱-۸۲.

کوچکی نیا، معصومه؛ دهقان زاده، شادی. (۱۳۹۷). نقش ادراک از خدا و معنای زندگی در تاب آوری سالمندان مقیم آسایشگاه. روان شناسی پیری، ۳(۳)، صص ۲۴۱-۲۳۰.

فصلنامه علمی فرهنگی تربیتی زنان و خانواده

- محمدپور، عبدالباسط؛ دهقانپور، ثنا؛ ایجاد، سحر؛ یوسفی، ناصر. (۱۳۹۹). پیش‌بینی صمیمیت زناشویی زنان بر اساس ذهن‌آگاهی، الگوهای حل تعارض، حمایت اجتماعی ادراک‌شده و بهزیستی اجتماعی. *مجله پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۰(۳۹)، صص ۱۰۲-۸۳.
- مقدم، لیلا و اسماعیل‌پور، خلیل. (۱۳۹۶). مقایسه توانمندی خانواده در افراد دارای عود مجدد و افراد تداوم دهنده درمان نگهدارنده. *فصلنامه اعتیاد پژوهی*، ۱۱(۴۴)، صص ۹۰-۷۵.
- میکائیلی منیع، فرزانه؛ شیرزاده، مهدی و آب خیز، شلر. (۱۴۰۰). رابطه رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی ادراک شده با رضایت از زندگی در زنان متأهل. *فصلنامه مطالعات اجتماعی-روانشناختی زنان*، ۱۹(۴)، صص ۱۲۹-۱۶۹.
- نریمانی، محمد؛ پرزور، پرویز. (۱۳۹۳). بررسی ارتباط امید و معنای زندگی با تمایل به ازدواج جولان، اولین کنگره ملی روانشناسی خانواده گامی در ترسیم الگوی مطلوب خانواده، اهواز، انجمن علمی روانشناسی خانواده ایران، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- نوری سننیدانی، فلاح زاده، هاجر؛ پورابراهیم و نظربلند، ندا. (۲۰۱۸). اثربخشی معنا درمانی گروهی بر معنای زندگی و عملکرد خانواده در مادران دارای فرزند مبتلا به ایتسم. *خانواده پژوهی*، ۱۴(۱)، صص ۱۴۹-۱۳۵.
- وطن خواه، حوریه؛ کوچک انتظار، رویا و قنبری پناه، افسانه. (۱۴۰۰). پیش‌بینی طلاق عاطفی براساس انعطاف پذیری شناختی و معنای زندگی با میانجی‌گری تعادل کار-زندگی. *نشریه رویش روانشناسی*، ۱۰(۹)، صص ۱۷۲-۱۶۱.
- هاشم مطوری، حمید (۱۳۹۶). بررسی رابطه سرمایه روانشناختی و حمایت سازمانی ادراک شده با اشتیاق شغلی پرستاران. *نشریه روان پرستاری*، ۵(۲)، صص ۴۵-۵۱.
- Abdollahpour, S., & Keramat, A. (2016). The Impact of Perceived Social Support from Family and Empowerment on Maternal Wellbeing in the Postpartum Period. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 4(4), 779-787. doi: 10.22038/jmrh.2016.7612.
- Altgelt, EE, Reyes, MA, French, JE, Meltzer AL, McNulty JK. (2018). Who is sexually faithful? own and partner personality traits as predictors of infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(4):600-14.
- Aiena, B. J. (2017). Meaning In Life As A Moderator Of Resilience And Traumatic Stress: A Study Of Protective Factors And Sex Differences In A Sample Of Mississippi Coastal Residents Seeking Mental Health Services After The Deepwater Horizon Oil Spill. *Electronic Theses and Dissertations*. 821.
- Anhange, S. T., Iorwuese, P. A., Kwaghgah, A. T., Iortsughun, S. T., & Aondona, A. T. (2017). Emotional intelligence, happiness, hope and marital satisfaction among married people in Makurdi Metropolis, Nigeria. *Gender and Behaviour*, 15(3), 9752-9766.
- Bavaresco, DV., Schwalm, MT., Jornada, LK., Quadros, LFA., Simon, B., Ceretta, LB., & et al. (2018). Depressive symptoms and neurotrophin levels in ostomy patients. *Jornal Brasileiro de Psiquiatria*, 67(3), 166-73.
- Bin khunain, S & Al Tamimi, N. (2021). The Effect of Women Empowerment on Marital Satisfaction among Saudi Married Couple. *American Journal of Humanities and Social Science*, 25, 21-39.

- Bonnin, R., & Brown, C. (2002). The Cuban Diaspora: A Comparative Analysis of the Search for Meaning among Recent Cuban Exiles and Cuban Americans. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 24, 465-478.
- Brassai, L., Piko, B. F., & Steger, M. F. (2015). A reason to stay healthy: The role of meaning in life in relation to physical activity and healthy eating among adolescents. *Journal of Health Psychology*, 20(5), 473-482.
- Carmona-Halty, M., Salanova, M., & Schaufeli, W. B. (2020). The strengthening starts at home: Parent-child relationships, psychological capital, and academic performance—a longitudinal mediation analysis. *Current Psychology*, 1-9.
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Segerstrom, S. C. (2010). Optimism. *Clinical Psychology Review*, 30(7), 879-889.
- Chadwick, K.A., & Collins, P.A. (2015). Examining the relationship between social support availability, urban center size, and self-perceived mental health of recent immigrants to Canada: a mixed-methods analysis. *Soc Sci Med*, 128:220-30.
- Cheng, Y., Li, X., Lou, C., Sonenstein, F. L., Kalamar, A., Jejeebhoy, S., ... & Ojengbede, O. (2014). The association between social support and mental health among vulnerable adolescents in five cities: findings from the study of the well-being of adolescents in vulnerable environments. *Journal of Adolescent Health*, 55(6), S31-S38.
- Cohen, S. C., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the stress buffering hypotheses. *Psychological Bulletin*, 98, 310-358.
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. *Modern methods for business research*, 295(2), 295-336.
- Chou, J. L., Pierce, K. J., Pennington, L. B., Seiler, R., Michael, J., Mc Namara, D., & Zand, D. (2018). Social support, family empowerment, substance use, and perceived parenting competency during pregnancy for women with substance use disorders. *Substance use & misuse*, 53(13), 2250-2256.
- Conoley, C. W., & Conoley, J. C. (2014). *Positive psychology and family therapy: Creative techniques and practical tools for guiding change and enhancing growth*. John Wiley & Sons.
- Coppiari, N., Bagnoli, L., Cudas, G., López-Humada, H., Martínez-Cañete, Ú., Martínez, L., & Montaña, M. (2018). Relation between perceived social support and resilient disposition in paraguayian adolescents. *Psychologia. Avances de la Disciplina*, 12(2), 13-22.
- Danişman, I. G., & Tiftik, N. (2014). Measuring family strengths and capabilities: Reliability and validity of the Turkish version of the Family Functioning Style Scale. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 346-350.
- Deckers, L. (2018). *Motivation: Biological, psychological, and environmental*. Routledge.
- Delle Fave, A., Brdar, I., Freire, T., Vella- Brodrick, D., & Wissing, M. P. (2011). The eudaimonic and hedonic components of happiness: Qualitative and quantitative findings. *Social Indicators Research*, 100, 185-207.
- Fardin, M. A. (2020). COVID-19 and anxiety: A review of psychological impacts of infectious disease outbreaks. *Archives of clinical infectious diseases*, 15(COVID-19).
- Feldman, D. B., & Snyder, C. R. (2005). Hope and the Meaningful Life: Theoretical and Empirical Associations between Goal-Directed Thinking and Life Meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(3), 401-424.
- Feldman, D. B., Balaraman, M., & Anderson, C. (2018). Hope and meaning-in-life: Points of contact between hope theory and existentialism. In M. W. Gallagher & S. J. Lopez (Eds.), *The Oxford handbook of hope* (pp. 353-362). Oxford University Press.

- Gümüş, H. (2015). The married individuals with perceived social support level relationship between life satisfaction and problem solving skills. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 150-162.
- Hatami, A., Ghalati, Z. K., Badrani, M. R., Jahangirimehr, A., & Hemmatipour, A. (2019). The Relationship between Resilience and Perceived Social Support with Hope in Hemodialysis Patients: A Cross-sectional Study. *Journal of Research in Medical and Dental Science*, 7(3), 14-20.
- Ho, M. Y., Cheung, F. M., & Cheung, S. F. (2010). The role of meaning in life and optimism in promoting well-being. *Personality and individual differences*, 48(5), 658-663.
- Hou, T., Yin, Q., Xu, Y., Gao, J., Bin, L., Li, H., ...& Ni, C. (2021). The mediating role of perceived social support between resilience and anxiety 1 year after the COVID-19 pandemic: disparity between high-risk and low-risk nurses in China. *Frontiers in psychiatry*, 12, 666789.
- Jiang, Y. (2021). Mobile Social Media Usage and Anxiety among University Students during the COVID-19 Pandemic: The Mediating Role of Psychological Capital and the Moderating Role of Academic Burnout. *Frontiers in Psychology*, 12, 76.
- Jin, B. K., & Ahn, H. Y. (2019). Factors influencing the happiness of late school-aged children: A focus on family strength and self-control. *Child Health Nursing Research*, 25(3), 245.
- Jung-Yoon Lee, Jong-Sung Kim, Sung-Soo Kim, Jin-Kyu Jeong, Seok-Jun Yoon, Sun-Jin Kim, & Sa-Mi Lee. (2019). Relationship between Health Behaviors and Marital Adjustment and Marital Intimacy in Multicultural Family Female Immigrants. *Korean Journal of Family Medicine*, 40(1):31-38
- Karataş, Z., Uzun, K., & Tagay, Ö. (2021). Relationships between the life satisfaction, meaning in life, hope and COVID-19 fear for Turkish adults during the COVID-19 outbreak. *Frontiers in Psychology*, 12, 633384.
- Kesheri Behera, S., Barmola, K.C. (2021). FAMILY ENVIRONMENT AND PSYCHOLOGICAL CAPITAL AMONG IT PROFESSIONALS DURING COVID-19. *Journal of Well Being*. 15(1), 1-11.
- Kim, J. H., Yoo, K. B., Park, E. C., Lee, S. G. & Kim, T. H. (2015). Combined effects of education level and perceived social class on self-rated health and life satisfaction: Results of Korean labor and income panel study wave 8-wave 15. *Health and Quality of life Outcomes*, 13(1), 1-10.
- Kim, T -H., Lee, S.M. Yu, K., Le, S.k., & Puig, A. (2005). Hope and the meaning of life as influences on Korean adolescent resilience: Implications for counselor. *Asia pacific education review*, 6, 143 -152.
- Kline, R. (2016). Data preparation and psychometrics review. *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed., pp. 64-96). New York, NY: Guilford.
- Lambert, N., Stillman, T., Baumeister, R., Fincham, F., Hicks, J., & Graham, S. (2010). Family as a salient source of meaning in young adulthood. *Journal of Positive Psychology*, 5, 367-376.
- Lau, S., Kubiak, T., Burchert, S., Goering, M., Oberlnder, N., Vonsab, S., Selle, M & Hiemisch, A. (2014). Disentangling the effects of optimism and attributions on feelings of success. *Personality and Individual Differences*, 56, 78-82.
- Lee, M. Y., & Park, S. S. (2016). Influence of Family Strength on the Psychological Well-Being of Adults-Focusing on Mediation Effect of Social Capital. *Indian Journal of Science and Technology*, 9, 26.

- Li, Y. (2018). Building well-being among university teachers: the roles of psychological capital and meaning in life. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 27(5), 594-602.
- Li, Y., & Qin, S. (2020). The Relationship between Perceived Social Support and Junior High School Students' Post-Stress Growth: The Mediating Effect of Psychological Capital. *Creative Education*, 11(07), 1055.
- Liem, A. D., Lau, S., & Nie, Y. (2008). The role of self-efficacy, task value, and achievement goals in predicting learning strategies, task disengagement, peer relationship, and achievement outcome. *Journal of Contemporary Educational Psychology*, 33, 486-512.
- Liran, B. H., & Miller, P. (2019). The role of psychological capital in academic adjustment among university students. *Journal of Happiness Studies*, 20(1), 51-65.
- Lök, N., & Bademli, K. (2021). The relationship between the perceived social support and psychological resilience in caregivers of patients with schizophrenia. *Community mental health journal*, 57(2), 387-391.
- Lundborg, T & Williams, W. V. (2011). Resilience, critical infrastructure and molecular security: the excess of life in biopolitics. *International Political Sociology*, 5(4), 267-283.
- Luthans, F., Luthans, K., & Luthans, BC. (2004). Positive Psychological Capital: Going beyond human and social capital. *Business Horizons*, 47 (1), 45-50.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychology*, 60(3), 541-572.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Martínez-Rico, G., Simón, C., Cañadas, M., & McWilliam, R. (2022). Support Networks and Family Empowerment in Early Intervention. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(4), 2001.
- Mathew, J., Dunning, C., Coats, C. H & Whelan, T. (2014). The mediating influence of hope on multidimensional perfectionism and depression. *Personality and Individual Differences*, 70, 66-71.
- Moghadam, K. K., & Rashidi, H. H. (2020). The relationship of psychological capital and spirituality at work with psychological well-being in nurses. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 22(2).
- Mohseni, M., Iranpour, A., Naghibzadeh-Tahami, A., Kazazi, L., & Borhaninejad, V. (2019). The relationship between meaning in life and resilience in older adults: A cross-sectional study. *Health Psychology Report*, 7(2), 133-138.
- Ostafin, B. D., & Proulx, T. (2020). Meaning in life and resilience to stressors. *Anxiety, Stress, & Coping*, 33(6), 603-622.
- Penn, T. M., Trost, Z., Parker, R., Wagner, W. P., Owens, M. A., Gonzalez, C. E., White, D. M., Merlin, J. S., & Goodin, B. R. (2019). Social support buffers the negative influence of perceived injustice on pain interference in people living with HIV and chronic pain. *PAIN Reports*, 4(2), e710.
- Powell, D. S., Batsche, C. J., Ferro, J., Fox, L., & Dunlap, G. (1997). A strength-based approach in support of multi-risk families: Principles and issues. *Topics in Early Childhood Special Education*, 17 (1), 1-26.
- Rahimi, H., Ebrahimi, S., Baseri, A. (2020). The Relationship between the Meaning of life and Hope with Mental Health and its Comparison in Disabled Veterans and Patients Suffering from Cancer. *Military Psychology*, 11(42), 31-41.

- Ren, Y., & Ji, B. (2019). Correlation between perceived social support and loneliness among Chinese adolescents: mediating effects of psychological capital. *Psychiatria Danubina*, 31(4), 421-428.
- Saadat, S., Hosseinezhad, M., Nasiri, P., Vahid Harandi, S., & Entezari, M. (2020). The Mediating Role of Psychological Capital in The Relationship Between Self-Management and Nutrition Behavior in People with Multiple Sclerosis. *Caspian Journal of Health Research*, 5(2), 28 -33.
- Sadeghi, A., Khedmati, Z., & Yousefi, A. (2018). The Effect of Job Orientation and Job Stress on Marital Adjustment among Guilan Office of Education Staff. *Sociology Mind*, 8(2), 83-94.
- Salim, F. N., Borhaniz, F., Pour, B. M., & Khabazkhoob, M. (2019). Correlation between perceived social support and resilience in the family of patients with cancer. *Journal of Research in Medical and Dental Science*, 7(1), 158-162.
- Shi, M. Wang, X. Bian, Y. Wang, L. (2015). The mediating role of resilience in the relationship between stress and lifesatisfaction among Chinese medical students: a cross-sectional study, *BMC Medical Education*, 15, 16.
- Schumm, W. R. (1985). Beyond relationship characteristics of strong families: Constructing a model of family strengths. *Family Perspectives*, 19, 1-9.
- Snyder, C. R. (2001). *Handbook of hope: theory, measures, and applications*. San Diego, CA: Academic Press.
- Steger, M. F., & Shin, J. Y. (2010). The relevance of the Meaning in Life Questionnaire to therapeutic practice: A look at the initial evidence. *International Forum for Logotherapy*, 33, 95-104.
- Steger, M. F., Kashdon, T. B., Sullivan, B. A., Lorenz, D. (2008). Understanding the search for. The journal of meaning. *The Journal of in the life. The journal of personality*, 76(2), 199-228.
- Steger, MF., Frazier, D., Oishi, S., & Keler, M. (2006). The mainingful life questionnaire assessing the presence of and search for mainingful life. *Jounral of counseling psychology*, 53(1), 80-93.
- Tavakoli, P., Makhtoom Nejad, M. (2022). The Relationship between Perceived Social Support and Psychological Resilience with the Quality of Life of People with Physical Disabilities. *Journal of Family Relations Studies*, 2(4), 13-21. doi: 10.22098/jhrs.2022.1438.
- Trivette, C. M., Dunst, C. J., Deal, A. J., Hamer, A. W., & Propst, S. (1990). Assessing family strengths and family functioning style. *Topics in Early Childhood Education*, 10, 16-35.
- Van Bortel, T., Basnayake, A., Wurie, F., Jambai, M., Koroma, A. S., Muana, A. T., ...& Nellums, L. B. (2016). Psychosocial effects of an Ebola outbreak at individual, community and international levels. *Bulletin of the World Health Organization*, 94(3), 210.
- Volkert, J., Härter, M., Dehoust, M. C., Ausin, B., Canuto, A., Da Ronch, C., Suling, A., Grassi, L., Munoz, M., Santos-Olmo, M., Sehner, S., Weber, K., Wegscheider, K., Wittchen, H. U., Schulz, H & Sehner, S. (2019). The role of meaning in life in community-dwelling older adults with depression and relationship to other risk factors. *Aging & Mental Health*, 23(1), 100-106.
- Wheeler, T. (2008). Investigating the interrelationships among various measures of family strengths. PhD Dissertation, Kansas State University, Manhattan: Kansas
- Wilson, J. M., Weiss, A., & Shook, N. J. (2020). Mindfulness, self-compassion, and savoring: Factors that explain the relation between perceived social support and well-being. *Personality and Individual Differences*, 152(109568), 1-9.

■ رابطه سرمایه روانشناختی با توانمندی خانواده: نقش میانجی معنای زندگی و حمایت اجتماعی ادراک شده

- Xiang, G., Teng, Z., Li, Q., Chen, H., & Guo, C. (2020). The influence of perceived social support on hope: A longitudinal study of older-aged adolescents in China. *Children and Youth Services Review*, 119, 105616.
- Yadav, S. (2010). Perceived social support, hope, and quality of life of persons living with HIV/AIDS: a case study from Nepal. *Quality of life research*, 19(2), 157-166.
- Yalçın, İ., & Malkoç, A. (2015). The relationship between meaning in life and subjective well-being: Forgiveness and hope as mediators. *Journal of Happiness Studies*, 16(4), 915-929.
- Zeng, K., Li, Y., & Yang, R. (2022). The mediation role of psychological capital between family relationship and antenatal depressive symptoms among women with advanced maternal age: a cross sectional study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 22(1), 1-9.
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30-41.

